

I bladet Fuglehunden skrev jeg en artikkel om dressurmetoder. Det var en forkortet utgave av artikkelen Metodevalg som ligger ute på vår nettside. Det kom et svar på denne artikkelen som kan leses i Fuglehunden nr. 1/11. Svaret til Nina og Knut Olsen viser at de ikke har kompetanse til å forstå verken innholdet eller selve budskapet i min artikkel. Videre viser de også at de heller ikke forstår fagbegrepene. Jeg valgte å svare i Fuglehunden nr. 2/11.

SVAR TIL NINA OG KNUT OLSEN

- METODEVALG

Viser til FH nr. 1/11 hvor Nina og Knut Olsen kommenterer min artikkel - Metodevalg - i FH nr. 6 / 10.

Det hevdes av artikkelforfatterne at mange i fuglehundmiljøet foretrekker negativ forsterkning og positiv straff fremfor godbitdressur. Jeg vil i den forbindelse presisere at jeg skrev i min artikkel - Metodevalg - følgende. "Det er selvsagt viktig å belønne hunden da dette gir rask og god læring, men dessverre har dette gått for langt i enkelte hundemiljøer. Profesjonelle hundetrenerer ser mer og mer stress blant hunder på grunn av belønningsbaserte metoder hvor man overdriver bruken av belønning". Videre skrev jeg også: "--- gjennom gode innlæringsmetoder hvor vi benytter oss av belønning i form av ros og lek". Forøvrig skrev jeg også en artikkel i FH nr. 1 / 11 - Flyt og forstekere - følgende om belønning: "Man bør selvsagt vektlegge å belønne ønsket atferd da dette er en effektiv måte å trene hunder på, og i fuglehundmiljøet er det jevnt over for lite fokus på effektiv bruk av belønning." I Fuglehunden nr. 4 / 09 skrev jeg en artikkel om lederskap hvor jeg blant annet skrev: "Det er intet motsetningsforhold mellom lederskapstanken og bruk av positive innlæringsmetoder, og et positivt hundehold. Vår hengivenhet i form av ros, mimikk, kroppspråk, klapp og kos er meget god positiv forsterkning for hunden." ----- "---- da må man benytte en kombinasjon av både belønning og korrigerings. Fordelt på ca. 95 % belønning og 5 % korrigerings".

Hvis det har vært tvil om mitt syn på effektiv bruk av belønning, så bør det være ryddet av veien nå.

Olsen henviser til en rekke andre hundesporter, og hevder at ikke noe av de resultatene kunne ha vært oppnådd uten forsterkning. Jeg forutsetter at Olsen i den forbindelse mener positiv forsterkning. Det er helt riktig, og det er blant annet derfor jeg har poengtert behovet for å belønne ønsket atferd en rekke ganger. Men man må også huske på at det handler ikke bare om å forsterke ønsket atferd. Hunden blir i dagliglivet påvirket av en rekke stimuli som fører til, og forsterker også uønsket atferd. Som gode hundeeiere må vi også regulere hundens uønskede atferder.

I artikkelen - Metodevalg - valgte jeg blant annet å fokusere på nødvendigheten av også å bruke straff, og at alle av og til straffer hunden selv om de hevder det motsatte. Samt at hunder tidvis er under konsekvens av negativ forsterkning som inneholder et element av positiv straff uansett treningsmetode.

I den forbindelse er det litt interessant å lese en artikkel om klikkertrening i "Tjenestehundens hverdag". Artikkelen er skrevet av en meget erfaren tjenestekvinne som jobber profesjonelt med hund, og som selv klikkertrener. Hun skriver: "I forbindelse med klikkertrening er negativ straff den formen for straff som oftest blir brukt om behovet for straff er til stedet. ----- Når jeg sier at negativ straff er formen for straff som oftest blir brukt, er dette kun et utgangspunkt. Dette er selvsagt avhengig av hundens "forbrytelse". Positiv straff, eller korrigerende, som vi er vant med å kalle det, er naturlig nok en form for straff som også må brukes." Det er også verdt å merke seg følgende som er skrevet av den anerkjente ulveforskeren Runar Næss: "Det er en utbredt misforståelse at de som trener positivt ikke bruker straff. Negativ straff er mest vanlig. Men positiv straff kan og blir brukt av de aller fleste. Et enkelt "nei" er positiv straff. Et truende kroppspråk er positiv straff - og vi bruker det hele tiden når det er noe vi ikke liker". I bladet "Vi med hund" er det også skrevet en god artikkel som heter "Tør å si nei!" Artikkelforfatteren, Irene Liljequist, som blant annet er utdannet av Anders Hallgren, har skrevet slik: "---- at de ikke må korrigere overhodet, at all oppdragelse skal skje gjennom avledning med etterfølgende belønning, hvilket innebærer at ikke noe blir korrigert, men at hundeeieren kun gir ønsket oppførsel oppmerksomhet. ----- mange hundeeiere som kjører en myk linje, faller i noen feller som gjør oppdragelsen veldig vanskelig for dem, og ikke minst for valpen / unghunden å forholde seg fornuftig til."

Det er akkurat dette jeg blant annet setter fokus på i min artikkel i Fuglehunden. Hvis man tenker etter burde det vært unødvendig å skrive en artikkel med overskriften "Tør å si nei!", men slik har hundeholdet dessverre utviklet seg i en del miljøer.

Nina og Knut Olsen hevder i sitt svar at det finnes mange metoder som ikke innebærer negativ forsterkning. Nå er det slik at læringslovene er universelle, og "lever sitt eget liv" uansett hva vi måtte mene om det. Selv om vi fokuserer på "100% positiv" trening vil hundens atferd av og til bli styrt av negativ forsterkning, og ikke positiv forsterkning. Dette kan imidlertid skifte meget raskt, og i løpet av en treningsøkt vil hundens atferd være under konsekvens av både negativ- og positiv forsterkning. Jeg har ikke gitt meg inn på å snakke om innlæring av agility som Olsen sier, men tatt for meg læringsteorien, og beskrevet prosedyren negativ forsterkning med et praktisk eksempel - hopp over hinder - hvor negativ forsterkning kan komme til anvendelse. Jeg har selv eid, trent og konkurrert i agility med Border Collie, og vet utmerket godt at fokuset er belønningsbaserte metoder. Dette fritar imidlertid ikke også at agilityhundens atferd av og til vil være styrt av negativ forsterkning. Dette var også hovedpoenget i dette avsnittet i

min artikkel. Nærlig det at selv om hundeeier fokuserer på belønning så vil hunden komme i situasjoner hvor dens atferd er styrt av negativ forsterkning. Det vil si at den handler for å unngå et ubehag, for eksempel å ikke slå labben i hinderet, og ikke for å oppnå et gode, altså belønningen. Akkurat der og da, i den situasjonen, for så å være under konsekvens av positiv forsterkning igjen.

Man vet at individer utfører atferder enten for å oppnå et gode eller for å unngå et ubehag. Aldri begge deler nøyaktig samtidig, og forskning har også vist at individer gjør mer for å unngå et ubehag enn for å oppnå et gode (Guyton & Hall, 1996). Hunden utsettes for en mengde forskjellige påvirkninger i hverdagslivet, og på trening, som er utenfor hundeeiers kontroll. Derfor er det en umulighet å trene "utelukkende positivt". Olsens svar viser nettopp det jeg skriver i artikkelen at folk tror de trener "utelukkende positivt" fordi de belønner hunden, og forstår ikke at hunden til tross for dette også styres av negativ forsterkning. Man kan riste på hodet som Olsen skriver, men selv en agilityhund er styrt av læringslovene. Lik det eller ei. Det er forøvrig en selvfølgelighet at man høyner kravene gradvis enten man trener det ene eller det andre.

Videre skriver Nina og Knut Olsen at de er til dels enig med dem som sier at man med en urolig valp kan binde den for å lære den å holde seg i ro. Så skriver de: "Dette er positiv straff". Her tar Olsen igjen feil fordi dette er som jeg skrev i min artikkel, nok et eksempel på prosedyren negativ forsterkning da hunden selv har mulighet til å fjerne ubehaget ved å holde seg i ro. Det er forskjellen på positiv straff og negativ forsterkning.

Olsen skriver så at man kan gå bort å belønne valpen når den er i ro, og at det ene utelukker ikke det andre. Ja, nettopp! Dette er også vektlagt i min artikkel. Blant annet ved å henvise til forskning foretatt ved universitetet i North Carolina. Det å kombinere negativ forsterkning med positiv forsterkning er en meget god måte å trene hunder på. Eller sagt på en annen måte; det er meget effektivt å kombinere og time forsterkningen. Det vil si at i det hunden utfører en uønsket handling påføres den et ubehag, og i det den endrer atferd belønnes den straks. Da akselerer læringen raskt. Suksessen i å få fremgang i treningen er at hundeeier er god til å forsterke i rett øyeblikk. Det vil si riktig stimuli til riktig tid. Imidlertid bør vi selvsagt etterstreber å ikke komme i den situasjonen at hunden feiler slik at vi først og fremst kan belønne ønsket atferd. Men det er ikke alltid like enkelt å få til i praksis.

Olsens skriver så at "man skal være jævlig god til å bruke seg selv hvis det er den eneste forsterkeren man skal bruke." Neida, det er ikke så vanskelig, og det kan læres. Eksempelvis på Nordenstam Hundeskoles grunnkurs ligger det 12 hunder i fellesdekk mens førerne går i fra etter kun 3 skoletimer à 40 minutter, uansett utgangspunkt - hver gang på alle kurs. Dette gjøres uten annen forsterkning enn eier selv. Olsen hevder så at det er direkte feil å si at uten bruk av forsterkning så rettes hele fokuset mot eier. Her har Olsen åpenbart ikke forstått at det er nettopp eier som er primærforsterkeren slik at forsterkning

brukes i aller høyeste grad, og nettopp derfor rettes hundens fokus mot eier. Og ikke noe annet.

Olsen referer til Hallgren som hevder at straff ikke medfører varig endring av atferd. Dette kommer an på hvor dyktig hundeeier er til å straffe. Ved bruk av straff er timingen helt vesentlig for å oppnå resultat. Straffen må knyttes direkte til den uønskede atferden - i tid. Straff må også ha en "intensitet" som er sterk nok til å gi læring, men ikke så sterk at den fører til at hunden går i forsvar eller frykt. Det vil si at styrken må tilpasses slik at straffen virker, og at man fremdeles har kontakt med hunden. Dette er viktig slik at man kan følge opp med en umiddelbar positiv forsterkning når ønsket atferd inntreffer. Det vil si at man bruker en kombinasjon av negativ - og positiv forsterkning som nevnt flere ganger i min artikkel. Det er imidlertid vesentlig for en varig atferdsendring at hunden gis et alternativ til den uønskede atferden. Det vil si at vi straks må få hunden inn i en atferd hvor vi ved hjelp av positiv forsterkning kan fortelle den hva vi vil. Dette har jeg også beskrevet i artikkelen - Metodevalg - med eksemplet om hunden som hopper opp på folk skal gis kommandoen - sitt. Å hevde at straff ikke gir varig atferdsendring er ikke riktig. Bare tenk på alle de hundene som har gjennomgått aversjonstrening i forhold til sau. De aller fleste hunder gis en varig atferdsendring på grunn av positiv straff i denne, og i en rekke andre situasjoner. Husk hva forskningen viser; et individ gjør mer for å unngå et ubehag, enn for å oppnå et gode.

Til slutt kommer Olsen inn på lederskap. Dette er helt i tråd med hva jeg selv har skrevet i flere artikler om emnet, blant annet i nevnte artikkel i Fuglehunden nr. 4 / 09, hvor jeg har skrevet: "Det er nødvendig å etablere seg som en god hundeeier - ikke gjennom frykt og harde metoder - men ved å behandle hunden med omtanke og respekt. Med lederskap mener jeg at hundeeier utøver en kombinasjon av styring, kontroll, godhet og omtanke for hunden."

Å oppdra hund er egentlig ganske enkelt. Man må belønne ønsket atferd, og straffe uønsket atferd. Da blir det en naturlig balansegang mellom autoritet, og omsorg for hunden som gjør det enkelt for den å forholde seg til oss. Verre er det faktisk ikke. De som tror at det er mulig å oppdra hunder uten bruk av straff, kan egentlig også tro på julenissen. Med dette avsluttes min diskusjon med Olsen.

Vennlig hilsen

Trond Lereng